

ועדת משמעת לפי סעיף 35 לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977

י' ניסן תשע"ח
26.3.18

בענין שבין :-

הקובל :- מר יונתן ברג, עו"ד
משרד התובעת הראשית, משרד הבריאות

נגד –

הנקבלת :- הגב' פולה סילברשטיין, פסיכולוגית מומחית ומדריכה בפסיכולוגיה
התפתחותית וחינוכית
ע"י ב"כ עו"ד ערן קייזמן

החלטה

כתב הקובלנה

בכתב הקובלנה שהוגש כנגד הנקבלת, הפסיכולוגית הגב' פולה סילברשטיין, ביום 27 באוקטובר 2014 יוחסה לנקבלת העבירות הבאות :- התנהגות בדרך שאינה הולמת פסיכולוג כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977, התמידה להפר הוראה של חוק זה ואו תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק, גילוי חוסר יכולת, חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידה כפסיכולוגית כאמור בסעיף 33(3) לחוק.

עובדות כתב הקובלנה :-

1. הגב' סילברשטיין (להלן "הנקבלת") הינה פסיכולוגית רשומה בפנקס הפסיכולוגים, מומחית ומדריכה בפסיכולוגיה התפתחותית וחינוכית .
2. בשנת 2012 טיפלה הנקבלת בקטין נ', אז בן 18 חודשים, במכון להתפתחות הילד של קופת חולים כללית בחיפה (להלן "המכון").
3. ל', אמו של הקטין (להלן "המתלוננת"), התלוננה כי בתהליך האבחון של הקטין שבוצע על ידי הנקבלת, זכתה ליחס בלתי ראוי ובלתי הולם מהנקבלת, שגרם לה תחושת השפלה.
4. הנקבלת העבירה חומר חסוי לאבי הקטין, שהיה באותה עת בהליכי גירושים מהמתלוננת. הנקבלת אף הוציאה מסמכים מתיקו של הקטין והעבירה לתיק הרשומות שלה. כאשר המתלוננת ביקשה לקבל העתק התיק מצאה כי חסרים מסמכים רבים, ביניהם שאלון באנגלית שמילאה.
5. בתאריך 22.7.12 הודיעה המתלוננת, בכתב ובעל פה כי אינה מסכימה להמשך הטיפול בבנה על ידי הנקבלת. משנענתה פנייתה בשלילה, הביעה את מורת רוחה בפני הנקבלת, וזו הזמינה אותה לשיחה.
6. הנקבלת הגדירה את השיחה ברישומיה כ"טיפול במתלוננת", טיפול שבוצע ללא ידיעתה וללא הסכמתה של המתלוננת.
7. בתאריך 26.7.12 העבירה המתלוננת מכתב נוסף למנהלת המכון בו הבהירה את עמדתה הנחרצת להפסקת הטיפול בבנה על ידי הנקבלת והמשך הטיפול על ידי פסיכולוג אחר.
8. למרות האמור לעיל, ביום 30.7.12 פגשה הנקבלת את הקטין עם אביו אשר ניצל את הסדרי הראיה ונפגש עם הנקבלת ללא ידיעת המתלוננת וללא הסכמתה.

9. המתלוננת גילתה את קיום המפגש בדיעבד, לרבות העובדה שבאותו מפגש נערך ניסיון לערוך מבחן ביילי לקטין.

10. מדו"ח האבחון שערכה הנקבלת הושמטו פרטים חיוניים באשר לקשר בין האם לקטין ואף הוספו הכפשות כנגד המתלוננת.

עד כאן לשון הקובלנה.

11. בתאריך 9.12.17, לאחר שמיעת ראיות, בהן עדות המתלוננת, עדות הנקבלת ועדת הגנה מטעמה, ניתנה החלטת הביניים של הועדה.

12. בהחלטת הביניים הגענו למסקנה כי במהלך אבחון שערכה הנקבלת לקטין נ', ובמהלך הפגישות עם ההורים והדרכתם, עברה הנקבלת עבירה של התנהגות בדרך שאינה הולמת פסיכולוג כאמור בסעיף 33(1) לחוק הפסיכולוגים התשל"ז-1977 והתמידה להפר הוראה של חוק זה ו/או תקנה לפיו כאמור בסעיף 33(4) לחוק. לא מצאנו לנכון לקבוע כי בנסיבות המתוארות גילתה הנקבלת חוסר יכולת או חוסר אחריות או רשלנות חמורה במילוי תפקידה כפסיכולוגית כאמור בסעיף 33(3) לחוק ואשר על כן הוחלט לזכותה מעבירה זו.

13. בתאריך 5.2.18 טענו ב"כ הצדדים לאמצעי המשמעת שיש לנקוט כנגד הנקבלת. הדיון התנהל לבקשת ב"כ הנקבלת בהעדרה, בשל מצבה הרפואי. פרוטוקול הדיון התקבל ביום 14.3.18 ומכאן החלטתנו זו.

טיעוני הקובל לאמצעי המשמעת

14. עו"ד ברג ציין כי לנקבלת אין עבר משמעתי וכי לא הוגשו נגדה תלונות בעבר. יחד עם זאת ציין כי התנהלותה כלפי המתלוננת לא היתה אירוע בודד ונקודתי אלא רצף של כשלים מקצועיים, שהלכו והסלימו ויצרו תחושות קשות של פגיעה וחוסר אמון אצל המתלוננת.

15. לדבריו, הנקבלת פגשה את המתלוננת בעיצומו של משבר קשה, עת עמדה בפני בשורה שבנה סובל מתסמונת קשה ללא אפשרות ריפוי. תפקידו של הפסיכולוג במעמד כזה הוא להכיל את מצוקת ההורים, להבין את הקושי, הבלבול הרגשי והמעשי בו נתונים ההורים, ולהכיל כל תגובה אפשרית מצדם - לרבות הכחשה, חוסר מודעות ואבלות. במקום שמצופה מהנקבלת לגלות אמפתיה מצאנו זלזול, ניצול מעמד, תוקפנות ואיומים.

16. את התנהלות הנקבלת יש לבחון על פי אמות המידה הנדרשות מפסיכולוג סביר, שאמור להבין את המצוקה בה נתון ההורה שמולו.

17. הקובל הפנה להחלטת הביניים של הועדה בה פורטה התנהלות הנקבלת מול המתלוננת עד כדי יצירת חוסר אמון מוחלט שגרם למתלוננת לבקש להפסיק את הטיפול בקטין. גם לאחר בקשה זו, שהובעה בשתי הזדמנויות לפחות, נמשכו הכשלים המקצועיים בהתנהגות הנקבלת.

18. הקובל הפנה לשני פסקי דין של בית המשפט העליון – בעניין ד"ר אדגר סבין ובעניין ד"ר אליהו. בשניהם עמד בית המשפט העליון על תפקידו של הדין המשמעתי ביצירת הרתעה כללית, שמירה על כבוד המקצוע ועל אמון הציבור במקצוע, ועל תפקידן של ועדות המשמעת ויצירת סטנדרטים מקצועיים ראויים. בענייננו, דפוס ההתנהגות של הנקבלת כלפי המתלוננת חזר על עצמו בכל המפגשים ביניהן, תוך ניצול מעמדה המקצועי, סמכותה כמטפלת, ובנוסף לפגיעה במתלוננת, יש כאן פגיעה בתדמית המקצוע ובאמון הציבור במקצוע הפסיכולוגיה.

19. הקובל ציין בפנינו את כוחות הנפש הנדרשים בהגשת תלונה, במעקב אחריה, במיוחד בעיצומו של משבר אישי.

20. הקובל הצביע על כך שהנקבלת עבדה כחלק מצוות אבחון מקצועי של מכון מקצועי ורב תחומי. תלונותיה של האם הופנו כלפי הנקבלת בלבד, דווקא בנסיבות כאלה, וכשאין מדובר במטפל בודד, היה מקום להתחשב בבקשות המתלוננת ולגלות הבנה למצבה ולרגשותיה ולהפנותה למטפלים אחרים במכון.

21. הקובל ציין כי לאור הפגיעה בכבוד המקצוע ובתדמיתו וחומרת התנהלותה של הנקבלת יש מקום להתליית רישיונה של הנקבלת לתקופה משמעותית. יחד עם זאת יש מקום להתחשב בזמן שחלף ובעינוי הדין ולכן המליץ בפני הועדה להתלות את רישיונה של הנקבלת לתקופה שבין חודש ימים לארבעה חודשים. הקובל עתר לפרסום מלא של החלטת הועדה, לרבות שם הנקבלת.

טיעוני ב"כ הנקבלת לאמצעי המשמעת

22. ב"כ הנקבלת תאר בפנינו את מצבה הרפואי של הנקבלת, החולה במחלה קשה ובשל פרטיותה לא נרחיב על כך בהחלטתנו. לדבריו, מצבה הרפואי מושפע ממצבי מתח וחרדה ועל כן ביקשה להעדר מהדיון בפני הועדה ובחירה להביא את דבריה באמצעות בא כוחה.

23. לדבריו, הדינמיקה בין פסיכולוג לבין מטופל הינה קשה לאומדן, אין הגדרות ברורות, והדינמיקה מושפעת מהתגובות ההדדיות, אשר לא אחת, כמו במקרה שלפנינו, עוררו אצל הנקבלת תגובות של כעס כלפי האם. אף שתגובה זו אינה ראויה, והנקבלת אמורה לשלוט בתגובותיה, יש לזקוף לזכותה את העובדה שמקורה של תגובה זו ברצון להיטיב עם הקטין. הנקבלת ראתה בתגובות האם הכחשה וחוסר התייחסות לממצאים חמורים שעלו באבחון ובמהלך המפגשים עם הקטין והעריכה שעלול להיגרם נזק לקטין כתוצאה מתגובת האם.

24. הנקבלת רצתה שהקטין יתחיל בטיפול שעשוי להיטיב את מצבו מוקדם ככל האפשר, היא ראתה את טובת הקטין לנגד עיניה וכך גם התרשמה הועדה בהחלטת הביניים.

25. לא ניתן להתעלם מהתרומה של אישיותה של הנקבלת לדרך בה פעלה, הנקבלת קצרת רוח ולעיתים אגרסיבית ובוטה, היא הודתה בכך בפני הועדה וציינה כי למדה לקח והפנימה את הצורך לשלוט בתגובותיה, וכי טעתה בתגובותיה ובאמירותיה כלפי המתלוננת והיום היתה נוהגת באופן שונה לחלוטין. ב"כ הנקבלת הסכים כי התבטאויותיה כלפי האם הן התבטאויות שאינן הולמות, אבל צריך להבין אותה על הרקע שבה הן נאמרו, והנקבלת התנצלה בפניה ובפני הועדה על הדברים, והפנימה את הלקחים המתבקשים.

26. לכף הזכות ציין ב"כ הנקבלת כי הנקבלת בהכשרתה היא פסיכולוגית התפתחותית ולא פסיכולוגית קלינית, יתכן שהעדר הכשרה מתאימה פגע ביכולת שלה להכיל את המתלוננת ומצוקתה. יתכן והיה מקום בנסיבות כאלה, לערב גורם מקצועי נוסף. החלטותיה בעניין הקטין התקבלו במסגרת הצוות המקצועי הרפואי שבו היתה חברה גם מנהלת המכון שקיימה יחד עמה חלק מהמפגשים. אין מדובר בטיפול קלאסי בקטין או במי מהוריו, התהליך הוא אבחוני, ולאחריו התקיימו מספר פגישות הדרכה ולא טיפול פסיכותרפי.

27. הנקבלת ב-2016 פרשה לפנסיה ממקום העבודה שבו היא עבדה שנים רבות ביותר, במכון להתפתחות הילד של קופת חולים כללית כחלק מצוות רב-מקצועי.

28. בדברים שכתבה וביקשה שימסרו לוועדה ציינה שההליך המשמעותי מרחף כענן כבד מעל ראשה במשך כחמש שנים, במהלכן העיק עליה מאוד. לאור מצבה הרפואי ביקשה שלא להתייצב בפני הועדה כדי להימנע מהמתח הכרוך בתהליך. היא למדה את הלקח לגבי דברים הנאמרים להורים ולמטופלים. לדבריה נקלעה, שלא בטובה לניגוד אינטרסים מאוד משמעותי בין הורי הקטין ולמחלוקות עמוקות שהשפיעו על התנהלותה, ולטענת בא כוחה - ספק אם היו לה כישורים מתאימים להתנהלות מול ההורים.

29. אין כל הצדקה לשלילת רישיונה. עונש של התליית רישיון שמור למקרים בוטים וחמורים. צריך לזכור שהטיפול החל עם הרבה רצון ומאמץ מצידה לקדם את טובת הילד מתוך דאגה למצבו, והסתבך מאוד בתמונה הפסיכולוגית. אילו יכלה להחזיר את הדברים לקדמותם, בוודאי לא היתה פועלת בדרך זו. הנקבלת כרגע מקיימת פרקטיקה חלקית בביתה ורישיונה כפסיכולוגית חשוב לה הן לצרכי פרנסתה והן לצורך כבודה העצמי והמקצועי. אחרי כל כך הרבה שנות עבודה במקצוע אין לה עבר משמעותי. היא נענשה דיה. מבקש להסתפק בעונש של נזיפה או התליית רישיון מותנית.
30. ב"כ הנקבלת ביקש להמנע מפרסום שמה כדי להגן על כבודה המקצועי ושמה הטוב לאחר כל כך הרבה שנים של עבודה, ולאור העובדה שפרשה לגמלאות, לדבריו, לצורך השגת הרתעה, די בפרסום ההחלטה כולה, ללא ציון שם הנקבלת.

דיון והכרעה

31. במסגרת החלטת הביניים, ולאחר מיצוי הטענות העובדתיות, הגענו למסקנה כי אין כל מחלוקת עובדתית בין הצדדים. הנקבלת הודתה למעשה בפנינו באמירות שיוחסו לה על ידי המתלוננת אלא שטענה לפרשנות שונה שיש ליתן לאמירות וזאת על רקע ההתנהלות של האם וטובת הקטין שעמדה מול עיניה.
32. עוד הגענו למסקנה כי בין האירועים שתוארו בפנינו קיימים אירועים שאילו התקיימו לבדם, ללא אירועים נוספים, ספק אם היה מקום להגיש בגינם קובלנה משמעותית. כך, האמירה האומללה של הנקבלת על הקטין לא, כרבע שעה לאחר תחילת מפגש אבחון "חכם הוא לא". הנקבלת עצמה הודתה בכך שלא היה מקום לאמירת הדברים, ועל אף נטייתה לעמת את ההורים עם האמת, היה מקום לאמירת הדברים בצורה שונה, מעודנת ומרוככת יותר, דווקא לאור מצבה של האם.
33. אירוע נוסף שאילו היה נבחן בנפרד משרשרת ההתבטאויות וההתנהגויות של הנקבלת, ספק אם היה מקום להגיש קובלנה בגינה, הוא העובדה שבמהלך מפגש האבחון הראשון עם האם, בחרה הנקבלת לשאול את הסבתא שאלות על הקטין ולהתעלם מהאם וממחאותיה. הנקבלת הסבירה זאת בכך שהמתלוננת לא הקשיבה, לא ענתה על שאלות אלא הציפה במלל ותיאורים על הקטין, וכדי לקבל אינפורמציה שתועיל לאבחון, פנתה לסבתא.
34. אלא שהתנהלות זו כלפי המתלוננת מתחילת המפגשים, אפיינה את המשך ההתנהלות כלפיה תוך הסלמה ושימוש במילים בלתי ראויות ובאיומים באופן מיותר ובלתי הולם. שיאה של ההתנהלות הבלתי הולמת של הנקבלת היה לטעמנו, ביום מתן ההודעה על אבחון הקטין כאוטיסט. דהיינו – דווקא במעמד בו נדרשת רגישות יתר, הבנה ואהדה להורים. כך, בעת מסירת תוצאות האבחון בעל פה להורי הקטין, דרשה הנקבלת מהמתלוננת לחתום באופן מיידי על טופס ויתור סודיות מקצועית, תוך איום שאם לא תעשה כן תיפנה לפקידת סעד. הנקבלת לא הסכימה לתת למתלוננת ארכה עד לקבלת תוצאות האבחון בכתב ולקבלת חוות דעת נוספת. ב"כ הנקבלת הודה בפנינו כי התנהלות זו של הנקבלת עולה כדי התנהגות שאינה הולמת. אף שהנקבלת טענה בפנינו שלא איימה אלא התכוונה למעורבות פקידת הסעד במישור החינוכי בלבד, העדפנו את עדות המתלוננת שראתה בדברים איום בדיווח לפקידת הסעד במטרה להוציא את הקטין מחזקתה לאור היותו בסיכון. תמיכה נוספת להתרשמותה של המתלוננת מצאנו בדבריה של הנקבלת במהלך השיחה ת/9 עם המתלוננת (שהקליטה את השיחה), ובה השוותה בין ילד בסיכון כתוצאה מהתעללות והוצאתו מחזקת ההורים לילדה של המתלוננת המצוי בסיכון כיוון שלא מקבל את הטיפול הראוי (ת/9 עמ' 6).

35. עוד מצאנו כי בהתנהלות הנקבלת, ניכר חוסר שוויון ביחסה כלפי ההורים. התנהלות זו סתרה את החלטת צוות הבדיקה לקיים אבחון ארוך ושוויוני לאור הקרע וחוסר האמון בין הורי הקטין, וסותרת את העיקרון האתי הקובע כי "כאשר ההתערבות הפסיכולוגית נוגעת למספר לקוחות או גורמים, הפסיכולוג יבהיר לפני תחילת ההתערבות את טיב מערכת היחסים עם כל צד, מחויבותו של הפסיכולוג לכל צד... אם צפויות מגבלות על הסודיות, יצינו זאת הפסיכולוגים במפורש" (ר' כלל 4.1 (ג) לכללי האתיקה 2004, הקוד הנוהג בתקופה הרלוונטית).

36. חוסר השוויון של הנקבלת ביחסה להורים התבטא בקבלת מכתביו של האב באופן חד צדדי, מבלי לשתף את המתלוננת בתוכנם. מכתבים אלה נשלחו על ידי האב והתקבלו על ידי הנקבלת כתצפיות על הקטין. לכאורה אמורים מכתבים אלה להכיל מידע רב ערך לאבחון. אלא שבנוסף למידע על הקטין כללו המכתבים גם השמצות על המתלוננת. מלכתחילה היה על הנקבלת, לאחר קבלת המכתב הראשון להפסיק את העברת המכתבים החד צדדית, או להודיע לאב כי מכתביו יועברו למתלוננת. משלא עשתה כן, והאב הוסיף לשלח שני מכתבים נוספים, בעלי תוכן זהה, היה על הנקבלת לעדכן את המתלוננת בתוכן המכתבים, הן באשר למידע על הקטין והן בדברים שנכתבו אודותיה. אין לנו ספק שהאם היתה זכאית לקבל כל מידע שנמסר על הקטין, ובוודאי היתה זכאית להגיב על המידע המשמץ שנמסר אודות התנהלותה מול הקטין. למצער, היה על הנקבלת להביא את תוכן המכתבים בפני האם, גם אם בחרה שלא למסור לה העתק מהמכתבים.

37. אלא שהנקבלת בחרה לתיק את המכתבים ברשומות האישיות שלה כפסיכולוגית, וטענה לחסיון כרשומה אישית. הנקבלת הסבירה שמדובר ב"הגיגים" של האב שכמוהם כהגיגה כפסיכולוגית וכי אילו ישבה עם האב בשיחה רשאי היה להעלות בפניה הגיגים שיש עליהם חסיון. הנקבלת "הטילה" חסיון על מכתבי האב מבלי שהתייעצה קודם לכן בגורם מוסמך כלשהו. בין אם עשתה זאת כדי למנוע מחלוקות נוספות עם המתלוננת ובין אם עשתה זאת כיוון שידעה שקבלת מכתביו של האב באופן חד צדדי אינה הליך תקין באבחון. סיווגם הראשוני של המכתבים על ידי הנקבלת, הוליד, בשלב מאוחר יותר את ההחלטה, המוטעית לטעמנו, של מחלקת ניהול סיכונים של קופת חולים כללית, שלא למסור את המכתבים למתלוננת כחלק מהתיק הרפואי, אף שהכילו תצפיות ומידע על הקטין.

38. במקביל, הורתה הנקבלת למסור מידע לאב, שהאם היתה בטיפול ביום 6.8.12, כשביקש מידע נוסף, ביקשה הנקבלת להודיעו כי לא יוכל לקבל מידע נוסף. זאת מבלי שהנקבלת טרחה למסור מידע לאם על הטיפול של האב עם הקטין ביום 30.7.12, אולי בגלל שידעה היטב כי הטיפול התקיים בניגוד להסכמת המתלוננת. התנהלות זו פוגעת בשוויון המתבקש ביחס להורי קטין המצוי בטיפול או בתהליך אבחון. שוויון שנדרש גם לדעת הנקבלת על פי תרשומתה מיום 26.6.12 בדבר הצבת גבולות לאב ויחס שוויוני להורים.

39. מכתבי האב נמסרו לעיונו על ידי ב"כ הנקבלת (נ/2-5). התרשמנו שהכילו השמצות על האם, תיארו אותה כאם שמכחישה את חומרת מצבו של הקטין, משתמשת בהגזמות פרוצדוריות לתיאור מצבו של הקטין ובעלת גישה הרסנית לשיקומו של הילד. להערכתנו השפיעו המכתבים על תפיסת הנקבלת את עמדתה של האם כמי שמבקשת לעכב את הטיפול ולדחות את הקץ ובהמשך גרמו לנקבלת לנהוג באם בחוסר סובלנות בוטה, תוך שימוש בלחץ ובאיומים, העולים כדי התנהגות שאינה הולמת. במכתביו קובל האב על עיכוב הטיפול, על ילד שמאבד חודשים חשובים ויקרים וחשש "שיגיע לאחר" **"הנסיגה האוטוסיטית"** המפורסמת כשהילד נכנס ל"בור" שממנו הוא כבר לא יוצא". חשדה של הנקבלת לפיה האם "מושכת זמן" בין אם ביקשה לדחות את הבאת הילד למפגש עם האב ובין בבקשתה למתן ארכה להתייעצות על תוצאות האבחון ללא ספק התבסס על מכתבי האב: **"זה היה, מכיוון שאני ידעתי שהיא כבר סחבה את הטיפול הזה כבר כמה חודשים, היא לא באמת רוצה, אז אני אמרתי שאם לא, אז אפשר להעביר את הטיפול של ההחלטה של הקצב החינוכי לפקידת סעד"** (בעמ' 89 לפרוטוקול מיום 11.5.15).

40. מכאן מסקנתנו כי הנקבלת חטאה לשוויון הנדרש בטיפול במקרה כה מורכב. הנקבלת הודתה כי בדיעבד היה מקום לדרוש מהאב לא להעביר מידע או להעבירו תוך שקיפות מלאה כלפי האם. עוד קבענו כי תחושות המתלוננת לגבי עוינות, חשד וחוסר אמון מצד הנקבלת מבוססות על התנהגות הנקבלת, שנהגה כלפיה בקוצר רוח, בחשד, באיומים, בעוד שבאבי הקטין נהגה באורך רוח, והפגינה, לפחות למראית עין, קשב ודאגה לדברים שאמר.

41. עדות נוספת לחוסר השוויון ביחס הנקבלת לאב – מצאנו גם ב"המלצתה" לאב לכתוב את אשר על לבו, כשנודע לו שהמתלוננת הגישה תלונה נגד הנקבלת. בכך למעשה הזמינה הנקבלת, בין במפורש ובין במשתמע מכתב מהאב, שכלל בנוסף לתודות על הטיפול המסור, השמצות על האם והצגתה כמתלוננת סדרתית, מה שיכול היה לכאורה, לסייע לנקבלת בתגובתה לתלונה. לא למותר לציין שמכתב זה, בניגוד לקודמיו, לא תויק בתרשומות האישיות אלא תויק בתיק הרפואי, במקום שבו כל מי שמעיין בתיק הרפואי, יוכל להתרשם ממנו.
42. אין לנו ספק שצבר אמרותיה של הנקבלת גרם לנקבלת לתחושת אי נוחות עד כדי אובדן האמון בנקבלת כמטפלת. הנקבלת חטאה לעקרון הבסיסי של מקצוע הפסיכולוגיה של "פיתוח מערכות אמון מול המטופל", והעיקרון המנחה שהוא "קידום טובתם ורווחתם הנפשית של הלקוחות, למניעת סבלם והקטנתו... זאת על פי שיקולים מקצועיים ומתוך כבוד הראוי לאדם, לערכיו, לזכויותיו להגדרתו העצמית ולאוטונומיה שלו, כל עוד אינם פוגעים באלו של האחר... כאשר נוצרים קונפליקטים בין מחויבויות מתחרות, על הפסיכולוגים לעשות כל שביכולתם כדי להגיע לפתרון שיאפשר להם למלא את תפקידיהם בצורה אחראית וכדי למנוע נזק אפשרי או למזער אותו ככל האפשר" (ר' המבוא (זהות המקצוע) והעקרונות המנחים (עקרון א') לקוד האתיקה המקצועית של הפסיכולוגים בישראל – 2004, הוא הקוד הנוהג בתקופה הרלוונטית).
43. חומרה יתירה מצאנו בהמשך הטיפול בקטין בניגוד לרצונה המוצהר, הברור והכתוב של המתלוננת. המתלוננת הביעה את חוסר הסכמתה בעל פה ובכתב בפני מנהלת המכון והנקבלת ידעה על כך. נראה כי הנקבלת לא השלימה עם בקשה זו של המתלוננת, נפגעה ממנה ובחרה להתעלם ממנה. המתלוננת לא סירבה לטיפול עם קלינאית תקשורת ועם מרפאה בעיסוק, להיפך, כל שביקשה היה החלפת הפסיכולוגית המטפלת בבנה. מאחר ונותרו שני טיפולים בלבד עם הקטין – האחד עם האב ביום 31.7.12 והשני עם האם ביום 6.8.12, לא ראינו כל סיבה מדוע החליטה הנקבלת לקיים את הטיפול בקטין בניגוד לרצון האם ולתרץ מעשיה ברצונה של האב ובנכונותו לטיפול.
44. אם לא די בכך, הרי שהנקבלת בחרה להשתמש בתכנים טיפוליים בשיחה שנקבעה עם המתלוננת כשיחת הבהרה ונועדה לפייסה. גם כאן לא רק שלא הודיעה לה על כוונתה, אלא שניסתה לפייסה בכלים טיפוליים, מבלי שהמתלוננת מודעת לניסיונותיה. אף שניסיונה זה נהדף על ידי המתלוננת תוך כדי שיחה, יש לראות את המעשה במכלול הנסיבות והאירועים בהתנהלותה מול המתלוננת, ומכאן חומרתו.
45. במהלך אותה שיחה עם המתלוננת, שנועדה ליישור ההדורים, יוצרת הנקבלת קונפליקט נוסף תוך שימוש באמירות כוחניות וניצול מעמדה. הנקבלת אינה מכבדת את חופש ההסכמה של המתלוננת, ולהיפך מנסה ליצור תחושה שאין למתלוננת ברירה אלא להסכים להמשך טיפולה בקטין: **"למי נקשיב עכשיו? נקשיב לזה שנתנו לכם טיפול מאוד ראוי, או נקשיב לזה שאת לא רוצה את הטיפול עם הבן אדם המסוים הזה, אני לא אקבע עכשיו, אני לא לבד פה גם..."**
- וכן – **"...ואת נולדת לי, עכשיו את לא מסתדרת עם האמא שלך, מה לעשות? תלמדי. זאת אומרת זה הגישה, המקום שאני באה ממנו, שה כאילו שאת נולדת לי. את מבינה את הרעיון... להגיד שאמא לא טובה וצריך לחפש אומנה, אולי. אני כרגע זה לא הדעה שלנו, שהבית לא מספיק טוב כי זה מה שאת במובן מסוים נאמר פה"**. (עמ' 24, 25 לתמליל). גם אמרותיה לגבי מעורבות פקידת סעד תוך מתן הצדקה על הצורך לדווח לה, לאור הסיכון, במקום לפייס את המתלוננת, אינם בונים אמון ומעמיקים את הקונפליקט וחוסר האמון מצד המתלוננת.

46. בכך חטאה הנקבלת להסכמה הנדרשת להתערבות פסיכולוגית בהתאם לסעיף 4.2 (ג) לקוד האתיקה 2004 הקובע – כאשר ההתערבות המקצועי נעשית בילדים שהוריהם מצויים בסכסוך, בתהליכי פירוד או בגירושים, יש לקבל מראש בכתב או בעל פה את הסכמת שני ההורים לביצוע התערבות מקצועית". בענייננו הודיעה המתלוננת במפורש ובכתב, ביותר מהזדמנות אחת שהיא מתנגדת להמשך הטיפול של הנקבלת בקטין. רצונה זה לא כובד על ידי הנקבלת. לא ראינו בעובדה שמנהלת המכון תמכה בהמשך הטיפול, או הבינה שההסכמה מסויגת לטיפול בקטין עם האב בלבד, משום טענת הגנה ראויה לנקבלת, ספק בענייננו אם למנהלת המכון היה מלוא המידע על המפגש ב30.7.12 עם האב ומכל מקום על הנקבלת לקיים את חובותיה כפסיכולוגית, גם אם אלה עומדים בניגוד למדיניות המכון, מה שלא הוכח בפנינו.

47. על פי הודאתה בפנינו, הנקבלת היתה ערה לתגובותיה כלפי המתלוננת, לעוונות ולכעס שיצרה המתלוננת אצלה במהלך הטיפול ולתגובותיה האימפולסיביות באמירות קשות ופוגעניות במתלוננת. הנקבלת לא עשתה כל ניסיון לפייס את המתלוננת או להתנצל על איזו מהאמירות, להפך, תגובותיה כלפי המתלוננת הסלימו בחומרתן. כפסיכולוגית על הנקבלת היה לדאוג לכך שהתנהלותה המקצועית לא תיפגע. כלל 2.6 (ב) לכללי האתיקה 2004 קובע "כאשר פסיכולוג מודע לכך שבעיותיו האישיות עלולות לפגום בביצוע נאות של חובותיו הקשורים לעיסוקו המקצועי, עליו לנקוט אמצעים מתאימים – כגון קבלת ייעוץ או סיוע מקצועי. במידת הצורך עליו להגביל את עבודתו המקצועית או אף להפסיקה".

48. אל מול חומרת התנהלותה של הנקבלת עומדת לזכותה העובדה כי במשך עשרות שנות עבודה לא נרשמה תלונה נוספת נגדה. הנקבלת ערכה מאות ואפלי אבחונים וטיפולים מול הורים דואגים בשעתם הקשה וככל הנראה השכילה להתמודד טוב יותר מאשר במקרה שלפנינו.

49. עוד יצויין לזכות הנקבלת כי במקרה זה התגייסה במהירות, בסוף יום עבודה, תוך קיצור לוחות זמנים, לאבחון הקטין לפני היציאה לחופשת הקיץ, וזאת כדי להבטיח שילובו של הקטין במסגרת מתאימה עם תחילת שנת הלימודים. מקובלת עלינו גם טענת בא כוחה לפיה פעלה, כשלנגד עיניה טובת הקטין, אם כי כאמור, לא השכילה לעשות שימוש בכלים מקצועיים כדי לרתום את אמו לטיפול, ולהיפך, בהתנהלותה יצרה פגיעה וקונפליקט עם האם בניגוד למצופה מפסיכולוג.

50. הנקבלת פרשה לגמלאות, וכיום מנהלת פרקטיקה פרטית מצומצמת. מצבה הבריאותי מחייב התמודדות לא פשוטה וכל אלה הביאונו למסקנה כי אין חשש להישנות התנהגותה כלפי מטופלים.

51. נימוק נוסף שעומד לזכות הנקבלת הוא עינוי הדין וחלופ הזמן מאז אירעו האירועים. שוכנענו כי התמשכות ההליכים פגעה בנקבלת ואנו סבורים כי יש ליתן משקל משמעותי לעובדה זו בשקילת אמצעי המשמעת ההולם.

52. יצויין כי אלמלא חלופ הזמן, פרישתה של הנקבלת ומצבה הרפואי, חומרת מעשיה מצדיקה אמצעי משמעת של התליית רישיונה לתקופה שלא תפחת מ- 6 חודשים. יחד עם זאת, לאור הנימוקים שצינו לקולה, סברנו כי ניתן להסתפק בעונש מינימלי של שני חודשי התליית רישיון שיש בהם כדי לאזן בין חומרת הפגיעה במתלוננת מחד לבין נסיבותיה האישיות וחלופ הזמן.

53. לאור חומרת המעשים אנו סבורים שיש לפרסם את החלטתנו בעניינה של הנקבלת, הן לצורך הרתעת הרבים וקביעת עקרונות המותר והאסור והן בשל זכות הציבור לקבל מידע על איש מקצוע אליו הוא פונה לקבלת טיפול נפשי.

54. אשר על כן ולאחר ששקלנו את המעשים המיוחסים לנקבלת ונסיבות ביצועם, לחומרה ולקולה, אנו קובעים כי רישיונה של הנקבלת יותלה לתקופה של חודשיים שתחילתה ביום 29.4.18.

55. אנו מורים על פרסום החלטה זו והחלטת הביניים, לרבות פרסום שם הנקבלת, באתר האינטרנט של משרד הבריאות ובכל מדיה מקצועית אחרת בהתאם לשיקול דעתו של הקובל. אנו מורים על איסור פרסום שמה של המתלוננת או כל פרט מזהה אחר (שאינם מופיעים בהחלטתנו זו ולא בהחלטת הביניים). ההחלטה תפורסם במועד שנקבע לתחילת התליית רישיונו של הנקבל דהיינו 29.4.18

56. הקובל מתבקש להעביר למתלוננת, בהקדם האפשרי, עותק מהחלטתנו זו בצירוף החלטת הביניים מיום 9.12.17.

זמירה גולדנר, ע"ד
מ.ר. 10757

גב' חנה בן ציון
פסיכולוגית חינוכית
חברת ועדה

גב' אילה בן פזי
פסיכולוגית קלינית וחינוכית
חברת ועדה

זמירה גולדנר, ע"ד
יו"ר הועדה

בשולי החלטה זו, הריני חוזרת ומביעה התנצלותי האישית בפני הנקבלת, המתלוננת וב"כ הצדדים על התמשכות ההליך והעיכוב הבלתי סביר במתן החלטת הביניים, עיכוב הרובץ לפתחה של הח"מ בלבד, צר לי על עינוי הדין שנגרם לנקבלת ולמתלוננת.

זמירה גולדנר, ע"ד
מ.ר. 10757

